

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VII.

Telefon šte. 552

LJUBLJANA, dne 3. januarja 1924.

Telefon šte. 552

STEV. 2.

Dr. Rudolf Kohlross, generalni konzul avstrijske republike v Ljubljani:

Upostavitve in razvoj odnošajev med Avstrijo in Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Poizkusi za čimbolj prijateljski razvoj obojestranskih odnošajev, ki so se v preteklem letu začeli, so, kar moramo z zadovoljstvom ugotoviti, tekom tega leta vodili tudi k vsestranski praktični dejavnosti.

Predvsem je smatrati, da se je prej obstoječa animoznost danes takorekoč preživela in to tudi s polno pravico, kajti danes ni absolutno nobenega povoda za to, da bi si ne želeli in tudi ne hoteli pospeševati obojestranski procvit v vsakem in ne najzadnje v gospodarskem oziru; procvit obeh držav zamore vzajemno samo ugodno vplivati.

Prepričanje, da je pri novem, na podlagi mirne pogodbe ustvarjenem stvarnem položaju, ki ga je Avstrija lojalno sprejela, vsako nadaljno nezaupanje popolnoma neutemeljeno, je v preteklem letu tudi omogočilo niz sporazumov in pogodb, ki so zadostile obojestranskim potrebam. Omenjeno naj bo v sledečem samo najvažnejše:

Glede takozvanega obmejnega prometa, za katerega je vladala spočetka na obeh straneh popolna hladnost, se je polagoma sklenila okvirna pogodba o obmejnem prometu, ki se je v zadnjem času s pogodbami glede najraznovrstnejših in najširših detajlnih vprašanj zaključila v obojestransko zadovoljstvo.

Z avstrijske strani se je nadalje tudi splošni potniški promet z dovoljvidno dolgoročno vizumov za večkratno potovanje bistveno olajšal in upati je, da se bodo pogodbenim potom dovolila še nadaljnja olajšanja.

Podčrtati je nadalje sklenitev znanih, ob priliki bivanja zveznega kanclerja dr. Seipela v Beogradu

sklenjenih širih konvencij, ki so se tudi že sprejele v obojestranskih parlamentih in ki so uredila razna sporna, v mirovni pogodbi ne urejena vprašanja; predmetne konvencije imajo to dobro, da so končno uredile negotov, večkrat retorsiven položaj, ki je bil za oba dela škodljiv in da so vzpostavile jasno definitivno pravno stanje, ki bazira na srednji črti.

Prva konvencija urejuje vprašanja obojestranskih določil glede sekvestrov in vprašanja avstrijskih, državljanom kraljevine S. H. S. pripadajočih predvojnih dolgov, druga konvencija urejuje vprašanja zasebnih predvojnih dolgov, tretja konvencija urejuje lastninska vprašanja sedanje jugoslovanske poslaniške palače na Dunaju in vprašanje posesti delnic nekaterih bosanskih podjetij, in četrt konvencija urejuje končno vprašanje prenosa sedeža družtev, ki imajo obratovališče v eni in drugi državi.

Nadaljnja izpolnitev vzajemnih odnošajev se pripravlja s že predvidenimi pogajanjimi glede trgovinske pogodbe, ki se bo, kakor je upati, sklenila z obe strani zadovoljujočo tarifno pogodbo.

Že iz teh sumaričnih navedb je razvidno, da se je v preteklem letu z opustitvijo idealnih predsodkov opustilo istočasno v znatni meri tudi mnogo momentov, ki so v praksi ovirali normalni razvoj in da ni neutemeljeno upanje, da se bodo nekdanja nasprotstva izpremenila v samo naravno, res dobro sosedstvo. Pod auspicijami stalno se poglobljajočega medsebojnega prijateljstva stopimo v Novo leto in želimo z avstrijske strani, da bi bilo novo leto za Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev polno uspehov.

Naša usnjarska industrija.

Priljubimo naslednji članek, ki smo ga dobili od ugledne tvrdke F. Woschnagg & Sin v Šošlanju.

Ako skušamo sestaviti letošnje bilanco o industriji usnja v naši državi, bomo lahko ugotovili pač veliko pasivnih in le malo aktivnih postavk. V naslednjem se hočemo najprej baviti s pasivnimi, ker se je leto ravno s temi začelo.

Nesrečno finančno gospodarstvo Plavšičevo je z letom 1922 nehalo, naravnost uničujoče posledice so se izkazale pa šele po polomu finančne akcije. Ko se je izkazalo, da se ne da držati umetno povišani tečaj dinarja, je prišel nekak preobrat, kateri je povzročil za celokupno gospodarstvo velikanske izgube. Tudi usnjarska industrija je mogla to bridko občutiti. Tovarnarji niso bili v stanju, da bi med časom deviznega gospodarstva dobili v roke devize za surovine, in so se vsled tega v inozemstvu izdatno zadolžili.

Tudi mesec januar, med katerim se je življenje na trgu za kratko oživelo, ni mogel na teh razmerah nič spremeniti, ker se je že koncem januarja pojavilo popolno mrtvilo, medtem ko so inozemski dobavitelji tirjali poravnane njih tirjatev in je bilo tedaj potrebno iskati kritje po veliko višjem tečaju, kakor je bil prvotno uračunjen. Tudi s pomladanskimi meseči obrati niso oživeli in so bili na-

zadnje posamezne tovarne prisiljene, da obratovanje skreče.

Neprestano valovanje v tečajih je skrečilo povpraševanje po blagu, na drugi strani pa so se uvažale izdatne množine iz inozemstva. Vsled tega je bila prodaja v tuzemstvu mogoča samo v najskromnejši meri, cene so se omilile, kljub temu se pa povpraševanje ni povečalo.

Sicer bi bila tuzemska industrija v stanju, da bi tudi na inozemskih tržiščih, kjer je dobro vpeljana, konkurirala, toda ker se je iz naravnost nerazumljivih vzrokov na gotovo blago naložila izvozna carina v znesku po 10 Din, je bila vsaka konkurenca onemogočena in so bili vsled tega inozemski trgi za naše blago zabranjeni. Spomladi se je izvozna carina sicer omilila na 4 Din, toda dokler bo sploh obstajala izvozna carina, bo redna, nemotena eksportna kupčija nemogoča. Pa tudi znižana carina ni kupčije opomogla. Šele poletje samo je obrat oživelo, dasi spadajo običajno poletni meseci v usnjarski industriji med najbolj mrtve. Znižane cene so trgovca in konsumenta pripravile do tega, da so se jeli zanimati za jezensko kupčijo in je trg v toliko oživljal, da je nastalo glede posameznih vrst celo pomanjkanje in je bilo mogoče, da so naše tovarne živahneje delovale. Nizke cene na trgu z gotovim blagom živahneje obrata niso za-

virale, ker so bile cene surovin začetkom poletja tudi precej nizke.

Oživitve trga z gotovim blagom je povzročila povečanje nakupovanja surovin s strani tovarn, kar je zopet uplivalo na porast cen za surovo blago. Tovarnarji so bili zbog tega prisiljeni, da s svoje strani povišajo cene. Ko so pa cene surovin dosegle svetovno pariteto (začetkom jeseni so dosegle najvišje iznose), so poskočile tudi cene gotovemu blagu na svetovno pariteto. V tem trenutku pa je skoro popolnoma prenehal komaj začetni promet. Ravno v tem času je pa dosegel naš dinar današnji tečaj in se je nudila trgovcem z usnjem prilika, da si nakupijo blago v inozemstvu, ker so imeli vsled pobiljšanih valutnih razmer priliko, da si pridobe devize bolj ceno. V tuzemstvu je manjkalo težkih govejih kož, ker se rejena goveja živina v velikem številu izvažala. Tuzemska usnjarska industrija je sedaj navezana na težko inostransko surovo blago, mora pa pri uvozu plačevati uvozno carino, vsled česar znatno trpi konkurenčna zmožnost. Razen tega so pa goveje kože v konkurenčnih državah, kakor Avstrija in Češkoslovaška, izdatno boljše kakovosti. Tudi se v teh državah industrija dokaj več štiti, kakor pri nas, vsled česar tudi razmeroma nizka uvozna carina za gotovo blago, uvoza k nam ne more zabraniti. Posledice so bile tekom zadnjih dveh mesecev takoj vidne, ko se je gotovo blago uvažalo v ogromnih množinah iz inozemstva in se je s tem položaj domače usnjarske industrije silno otežkočil. Kljub temu se mora z zadovoljstvom pribiti, da so stara podjetja, zlasti pri nas v Sloveniji, dobro oskrbljena, da se razmeram prilagodijo in da kljub pomanjkanju gotovine, ki tako težko ovira v zadnjih mesecih razvoj gospodarskega življenja, vendar uspevajo.

Preteklo gospodarsko leto se sicer ne more smatrati za normalno, bili so bolj temni, kakor jasni časi, vendar se lahko trdi, ako se uvažujejo današnje težke razmere, da je gospodarska bilanca naše usnjarske industrije končala z zadovoljivim uspehom.

Posamezna podjetja so se razširila, uredila za posamezne vrste proizvodov in so na tak način svoje stališče na tržiščih ojačila. Ravno preteklo leto je kazalo, da je naša industrija zmožna, da domače potrebe popolnoma krije in v teh panogah uvoz pojenja, pač pa, da se izdatne množine izvažajo kljub temu, da trgovska politika naše vlade izvoz tuzemskih proizvodov ne podpira.

Ako se naša industrija v slični meri razvija, kakor v letih od prevrata sem, ne bodo naša država nudila več nobene možnosti za plasiranje tujega uvoženega usnja. Da se pa to doseže, je neobhodno potrebna izdatna podpora države. Naša država zahteva ne samo za vse surovine, surove goveje kože, strojilne ekstrakte, kemikalije, ampak tudi za vse dele strojev posebno pristojbino v obliki uvozne carine. Postavno določene olajšave postanejo iluzorne, ker se pogoji, pod katerimi jih je mogoče doseči, težko izpolnijo. Treba je tedaj tudi v tem oziru izdatnih sprememb.

Končni cilj vsake industrije mora pa biti, da ne krije samo potrebo za tuzemstvo, ampak da proizvaja tudi za inozemski trg, ker je samo na ta način mogoče ugodno uplivati na trgovsko bilanco države.

V posameznih določenih proizvodih deluje naša usnjarska industrija za izvoz; ako pa naša vlada izvozna carino popolnoma ukine in odpravi carino za uvoz surovin, potem šele bo nastopila doba, v kateri se bo naša usnjarska industrija razvijala v dobrobit naše države in njenega gospodarstva.

Višjega deželnega sodišča svetnik dr. Edvard Pajnič:

Kolebajoča vrednost denarja in pravne razmere.

(Nadaljevanje.)

V naslednjem skušal bom raztolmačiti škodljive pravne posledice kolebajoče vrednosti denarja in govoril tudi o onih (starejših in novejših) večavnih zakonitih določbah, po katerih bi bilo mogoče eventuelno tudi potom sodišča gorenje škodljive posledice, če ne odpraviti, pa vsaj omejiti.

O teh vprašanjih imamo že obširno, v prvi vrsti inozemsko literaturo, na katero se, kolikor mi je bila pristopna, tudi oziram. Glavni namen teh vrstic pa je, da vpoštevam specifično naše domače razmere.

Vpliv padle vrednosti denarja na sklenjene, a še ne izpolnjene dobavne, delovne ali dobavno-delovne pogodbe.

Vse te pogodbe so po svoji naravi dolgodobne pogodbe, kar je razumeš tako, da se imata dajatev ali prodajatev izvršili bodisi šele v več letih ali vsaj v več mesecih ali pa tekom več let po sklepu pogodbe.

Dobavne pogodbe, ki jih sklepajo trgovci, imajo, če prihaja daljša doba vpoštev, vedno na sebi kolikor toliko znake zdrave špekulacije (§ 1276 o. d. z.) Redoma upa kupovalec, da bodo naravnim potom vsled boljše trgovske konjunktore zrasle cene kupljenemu blagu, v tem, ko je pro-

dajalec mnenja, da tako ugodno, kakor ob sklepu pogodbe v poznejših mesecih ali letih ne bode mogel blaga spečati. Vzemimo n. pr., da proda lastnik gozda lesotrzcu v posekanje še raščoči les ter se določi doba sekanka in vsprejeto plačil, po količini posekanega lesa kar na več let. Podoban temu je slučaj, če se zaveže lesotrzec k dobavi gotovih količin lesa, ki jih ob sklepu pogodbe še nima, v daljšem razdobju.

V obeh slučajih pa v tem razdobju nastopi silen, nepričakovan padec vrednosti denarja, tako da mogoče prejme prodajalec le komaj četrtino prave vrednosti prodanega lesa v denarju. Takoj po prevratu in spet ob začasnem dviganju vrednosti denarja tekom leta 1920 sklenjene dobavne pogodbe so pozneje prodajalci skušali umljivo stornirati. V preobilih pravih na izpolnitev, ugovarjali so toženi prodajalci, da ne morejo izpolnjevati pogodb, ker bi jih izpolnitev naravnost gospodarsko uničila. Kolikor mi znano, se naša sodišča na ta ugovor v obče niso ozirala. Opozarjati je tu na določbo § 1447. o. d. z., ki pravi, da dolžniku ni treba plačati dolga in obvezancu ni potreba izpolniti njegovih obveznosti, ako je slučaj onemogočil plačilo ali izpolnitev, ki obstoja tukaj v dobavi blaga. Res, dobava ni postala absolutna nemogoča; v našem slučaju pa je tukaj govoriti o ga-

spodarski nemožnosti izpolnitve, ako bi taka izpolnitev čezmerno dobavitelja oškodovala. Nenadni padec vrednosti denarja, ki ga ob sklepu pogodbe stranki nista mogli imeti pred očmi, pa je nekaka višja sila, toraj slučaj, kakor ga ima v mislih gorenja zakonita določba. Zahtevanje izpolnitve dobave pa radi nastopivšega silnega nesoglasja med vrednostjo prodanega blaga in vrednostjo denarne odplate v primeri z razmerjem ob sklepu pogodbe tudi ne vstreza osebito v trgovinskih poslih veljavnemu načelu o dobri veri in poštenju. Slednje načelo redoma (izjeme so tudi tukaj) veli, da najbode razmerje med dajavtvo in protidajavtvo ob izpolnitvi pogodbe vsaj približno tako, kakor sta je ob sklepu zadevne pogodbe imeli stranki v mislih.

Inozemska judikatura (avstrijska in nemška) presoja gorenje slučaje po ravno opisanih načelih, seveda menda tudi zato, ker se je pojavil tamkaj katastrofalni padec domačega denarja v neprimerno hujši meri, nego pri nas: Tamošnje razzodbe opravičujejo k dobavi odvezanega pogodnika, da v slučaju padle vrednosti denarja in zato porušene ekvivalence med dajavtvo in protidajavtvo odstopi od pogodbe, ako se protipogodnik ne obveže k plačilu primerno višjih cen. Pripomniti je tu, da se inozemska sodišča gorenjih načel ne drže brez izjeme, ki se smatrajo kot podane v naslednjih slučajih.

Dobavitelj mora dobaviti, če je pritril brezpogojno fiksno določeni ceni v tem, ko je mogel predvidovati poznejši padec vrednosti denarja in seveda ravno tako, če je že ob padanju denarne vrednosti brezpogojno obljubil dobavo. Izvzeti so tudi slučajji, kjer sta stranki neprikrito na poznejši padec ali dvig denarne vrednosti špekulirali. Dobavitelj, ki je v naprej prejel celo dolžno kupnino, istotako ni opravičen pozneje k stornu dobavne pogodbe; ravno tako ne oni dobavitelj, ki je z odlašanjem dolžne dobave sam povzročil, da prejema pozneje manje vredni denar.

(Dalje sledi.)

Odkritje velikanskih skladov železa v Rusiji.

Iz Rusije poročajo o geologično-naravoslovnem odkritju, katerega dalekosežnost se bo pokazala šele v bodočnosti, bo pa imela izredne posledice za gospodarski razvoj Rusije in s tem tudi ostalega sveta. Kajti če bodo imeli Rusi železo doma, ga jim ne bo treba kupovati drugod in to se bo povsod poznalo.

Da pa razumemo, za kaj gre, moramo omeniti najprvo dve stvari.

V srednji Rusiji je dosti premoga in sicer se nahaja bolj na jugu v Donskem okraju cela kollina antracita, drugo nahajališče premoga je pa v okolici Moskve. Niso pa imeli železa tam in so uporabljali premog za drugo industrijo ali pa so ga izvažali. Najbolje je, če se nahajata železo in premog skupaj, da predelamo železno rudo na licu mesta. Sedaj so pa odkrili ogromne zaklade železa pri Krusku, mesto ki leži sredi med premogovnimi skladi ob Donu in Doncu ter onimi pri Moskvi.

Drugo pa je tole: Magnetna igla kaže na severni polobli proti severu, na južni proti jugu, pa večinoma ne čisto v tej smeri. Imamo namreč v Severni Ameriki v zemlji največjo magnetično moč in ta vleč iglo nase. Če smo ravno na jugu tega močnega magnetičnega polja, gleda igla naravnost proti severu. Kakor hitro se pa odstranimo na levo ali na desno, nastane med črto, ki kaže na sever, in pa med magnetno iglo kot; ta kot imenujemo magnetno deklinacijo. Če tako igla visi v zraku prosto, se bo seveda nagnila proti zemlji, če je v njej močna magnetična moč; in kot med vodoravno smerjo in med podaljšano tako višječo iglo imenujemo inklinacijo. Tam gori v Severni Ameriki se bo taka igla postavila seveda navpično proti zemlji. Isto je na južni polobli. Zgodi se pa lahko, da se tudi kje

drugje v zemlji nahaja kaka močna magnetična moč; če pridemo z magnetično iglo tja, bo to seveda vplivalo nanjo, begala bo sem in tja, postala bo neredna. To nerednost imenujemo magnetično anomalijo. Med vsemi takimi anomalijami, ki jih je več na svetu, je v krogih učenjakov, kol največja že okoli petdeset let znana »Kurska anomalija«, označena po močni odstranitvi deklinacijske in inklinacijske igle od navadne smeri.

Neka ruska znanstvena ekspedicija pod vodstvom člana akademije profesorja Lazareva in profesorja Gubkina je po večletnem delu dokazala, da se nahajajo v Kurski guberniji omenjeni železni skladi globoko v zemlji; in sedaj lahko razumemo ono anomalijo. Profesor univerze v Moskvi Leist je bil pa nasprotno mislil, to se pravi: ravno iz anomalije je sklepal, da se mora v zemlji nekaj nahajati, kar ima na magnetno iglo tak vpliv. Dvaindvajset let je študiral in poskušal, leta 1918 je šel v Nemčijo in je vzel s seboj vsa dokazila svojega življenjskega dela. Še iste-ga leta pa je umrl v Nauheimu. Kmalu po njegovi smrti je prišel nemški industrijalec Stein h Krasinu in je ponudil sovjetski vladi znanstveno Leistovo zapuščino za osem milijonov zlatih rubljev in za koncesije v kurski guberniji. Sovjetska vlada je ponudila 300.000 rubljev, kar je pa Stein odklonil. To dejstvo in pa izrecna zahteva Nemčije pri pogajanjih v Litovskem Brestu po odstavitvi dela Kurske gubernije Ukrajini, ki je bila tedaj pod nemškimi vplivom, sta vzbudila pazljivost sovjetske vlade in sta jo napolnila, da se je začela za to vprašanje bolj zanimati.

Profesor Lazarev, ki se je s tem problemom že dalj časa pečal, je skupaj s prof. Gubkinom v letih 1919 — 1922 vse nenormalnosti v gibanju magnetne igle natančno izmeril in je ugotovil ozek pas najmočnejše anomalije, dva kilometra širok in 250 kilometrov dolg. V središču tega pasu so potem vrtali, najprvo z dleči, potem pa z demantnimi svetri. — Demant je izredno trd in ga zmeraj uporabljajo v take namene. — In so našli v globini 150 do 160 metrov v začetku letošnjega leta magnetit in kvarcit, katerih železninska vsebina je znašala 40 odstotkov in se je z večjo globino dvignila na 72 odstotkov. To je pa največ, kar so dosedaj ugotovili, take odstotke ima švedsko-laponsko železo, ki so ga imeli dosedaj za najboljšo na svetu. Skladišča so silno bogata. V najkrajšem času bodo začeli vrtati tudi na šest drugih krajih. Iz dosedanjih zaključkov upravičeno sklepajo, da so skladišča magnetita med najrazsežnejšimi na svetu. In ker je vrhu tega kvaliteta tako izborna in se nahaja železo sredi med gori navedenima okrajema premoga, si obetajo od njih ogromen razvoj ruske industrije. Sovjeti to odkritje seveda izrabljajo za veliko agitacijo za svojo vlado in skušajo ruskemu narodu dokazati, da je vzpostavitev ruske industrije blizu in da se bo hitro razvijala. Tudi pri demonstracijah 1. maja so povsod omenjali to epohalno odkritje. Izkoriščanje bodo po zaključnih preiskovalnih delih prepustili neki skupini koncesionarjev. Profesorja Lazarova in Gubkina bodo poslali po svetu predavati, v prvi vrsti učenjakom in industrijalcem. Predlagali so ju tudi za red Rdečega prapora. O zaključku raziskovanj bodo izdali poseben spis v najvažnejših svetovnih jezikih.

Pozneje so vrtali še na več drugih krajih in so bili rezultati povsod enako zadovoljivi.

Trgovina.

Naša izvozna trgovina. Prvih devet mesecev leta 1923 se je izvozilo iz naše države 2,153.327 ton blaga v vrednosti 5501.8 mil. Din, dočim se je prvih devet mesecev leta 1922 izvozilo le 1 milijon 513.380 ton blaga v vrednosti 2918 mil. Din. Izvoz v letu 1923 se je torej napram izvozu v letu 1922 skoro podvojil. Celokupni izvoz v letu 1923 bo po vsej priliki dosegel vrednost 7 in pol milijard dinarjev.

Konkurzi in poravnalna postopanja v Sloveniji. V dobi od 1. julija do srede decembra 1923 je bilo v Sloveniji **otvorjenih 10 konkurzov** (2 trgovini z lesom, 1 modna trgovina, 3 trgovine z mešanim blagom, 1 trgovina z jajci, 1 tovarna za slamnike, 1 mesarija, 1 mehanikarski obrt). **Končani so bili 4 konkurzi** (1 lesna trgovina, 2 trgovini z mešanim blagom in 1 kramarija). **Poravnalnih postopanj je bilo otvorjenih 22**, končanih pa 19. — **Od otvorjenih konkurzov jih odpade na okoliš zbornega sodišča v Ljubljani 2**, v Mariboru 4, v Celju 3 in v Novem mestu 1. **Od otvorjenih poravnalnih postopanj pa na okoliš Ljubljane 9**, Maribora 9, Celja 4 in Novega mesta nobeno.

Mednarodni sejem v Lijonu. V Lijonu se vrši veliki mednarodni sejem od 3. do 16. marca 1924. Podrobne informacije daje naša pooblaščenca trgovinska agencija v Lijonu. (Agence commerciale privilegée du royaume des Serbes, Croates et Slovenes, Lyon 44 Rue Victor-Hugo 44).

Indeksna številka za veletrgovino v Avstriji in na Češkoslovaškem l. 1923. Indeksna številka za veletrgovino je znašala začetkom leta 1923 v Avstriji 16.986 in na Češkoslovaškem 1003. Tekom leta 1923 se je v Avstriji izdatno zvišala in dosegla v decembru 18.182, nasprotno se je pa na Češkoslovaškem znižala do novembra na 964.

Industrija.

Ustanovitev novih industrijskih podjetij. Finančni odbor Narodne skupščine je dne 22. decembra 1923 na splošno zahtevo pridobitnih krogov končno veljavno izločil čl. 123. finančnega zakona za leto 1923/1924, ki je nameraval vezati ustanovitev novih industrijskih podjetij na dovoljenje ministra za trgovino in industrijo. Tem povodom pripominja beograjski »Privredni pregled« sledeče: Na ta način je to tako važno vprašanje za našo industrijo povoljno rešeno, ker je dana možnost za razvoj industrije oziroma za ustanovitev industrijskih podjetij brez posebnega dovoljenja, ampak se bodo mogle osebe, ki imajo zadostna materialna sredstva in zadostno strokovno izobrazbo brez ovire udeleževati pri osnovanju novih industrijskih podjetij.

Ogrska bombažna industrija. Ogrska bombažna industrija zelo hitro napreduje in poseduje v svojih tvornicah že 7000 mehaničnih sletav in 100.000 vreten.

Obrt.

Obrtno-pridobitne zadruge v naši državi. Koncem leta 1922. so bile včlanjene pri združnih zvezah nastopne zadruge: pri glavnem združnem savezu v Beogradu: ena obrtna zadruga (pletilska); pri Zdrudni zvezi v Ljubljani: 3 čevljarske, 1 krojaška, 3 mizarske, 1 železoobrtna, 1 sodarska, 1 sitarska, 1 tiskarska, 12 raznih obrtov in 1 društvo; pri Zdrudni zvezi v Splitu: 2 kleparski, 2 tiskarski, 2 plovitveni, 1 zavarovalniška, 1 delavska in 1 izseljeniška zadruga; pri Zdrudni zvezi v Celju: 5 čevljarskih, 1 krojaška, 3 mizarske, 2 pletarski in sitarski, 1 tiskarski in 8 raznih obrtnih zadrug; pri Zvezi slovenskih zadrug v Ljubljani: 3 čevljarske, 1 mizarska, 2 železo in kovino obrti, 8 tiskarskih in 5 raznih obrtnih zadrug.

Denarstvo.

Zlata pariteta. Mnogokratnik za zlato pariteto našega denarja je znašal v marcu leta 1923. še 17,8, a se je tekom leta od meseca do meseca zniževal na 13,5 v decembru l. 1923.

Pristojbinski namestek (ekvivalent). Finančni minister objavlja v Službenih Novinah navodila za vlaganje prijav, za odmerjanje ter za pobiranje pristojbinskega namestka po tar. postavki 12 (napomena 12) k Zakonu o taksah in pristojbinah. Prva odmerna doba bo obsegala čas od 1. jan. 1924. do 31. decembra 1925. Prijave za odmero namestka za ta čas je vlagati do 15. januarja 1924.

Obtok bankovcev v letu 1923. Narodna banka je imela začetkom l. 1923. v obtoku za 5.038.485.650 Din, koncem leta 1923. pa za 5.717.788.370 Din bankovcev. Obtok je dosegel najvišjo izmero v novembru 1923, v katerem je znašal 5.880.000.000 Din.

Zakon o proračunskih dvanajstinah za mesece januar, februar in marec l. 1924. Službene Novine št. 298 od 28. decembra objavljajo gornji zakon, s katerim se podaljšuje veljavnost kreditov, dovoljenih s finančnim zakonom za l. 1922 in 1923, za prve tri mesece leta 1924. Hkrati se tudi podaljšuje veljavnost davčno-pravnih odredb, uzakonjenih z omenjenim finančnim zakonom in zakonom o dvanajstinah za mesece julij, avgust in september l. 1923, med drugimi torej tudi izredni državni pribitek in kuluk. Razveljavljajo se pa členi 197. do 206. finančnega zakona, ki zadevajo odredbe o taksah in državni trošarini. Te odredbe so se v deloma izpremenjeni obliki uveljavile z zakonom o taksah in pristojbinah in s trošarinsko novelo. Z razveljavljenjem člena 197. finančnega zakona za l. 1922 in 1923 je padel zadnji dvom o višini emisijskih pristojbin za delnice delniških družb, ki so objavljene v Uradnem listu št. 113 od dne 19. decembra 1923, na podlagi člena 197 fin. zakona, 3%, oz. 6%. Te pristojbine znašajo izza dne 1. januarja 1923. le 2%, oz. 4%.

Kredit za gradbo železnice Ljutomer—Ormož. Za čas od 1. julija 1923 do 31. marca 1924. je z zakonom o proračunskih dvanajstinah za mesece januar, februar in marec 1924 odobren kredit po 25.300.000 Din.

Kronske novčance v prvi, drugi in tretji coni Dalmacije. V prvi in drugi coni se je vzelo iz prometa 348.541.383 kron in dalo v promet 54.798.99 Din, v tretji coni pa se je vzelo iz prometa 125 milijonov 738.808 K, v promet pa dalo 14 milijonov 627.333 Din.

Davki.

Trošarina za vina v zaprtih steklenicah. — Od raznih strani nam prihajajo pritožbe, da je finančna delegacija v Ljubljani v zadnjem času poostrišla trošarinjenje vina v zaprtih steklenicah, to je za fino vino. — Na podlagi informacij sporočamo številnim prijateljem, da fin. delegacija v tem pogledu ni ničesar odštela. 6. zakona o državni trošarini z dne 27. junija 1921. Opozorila je le kontrolne organe spričo različne interpretacije na točno izvrševanje zakona, osebno na določila o trošarinjenju vina, ki se prodaja v zaprtih steklenicah. Trošarinska tarifa določa, da znaša trošarina za navadna vina, ki se prodajajo v zaprtih steklenicah, t. j. od vina, ki ima izpod 15% alkohola ali izpod 5% sladk. izvlečka, za vsako stekl. do največ 0,7 l po 50 para in da se na vsako količino nad 0,7 l do polnih 0,7 l pobira nova eela stopnja, to je na 50 para. Nikdar pa se ni odredilo, da se naj pobira na vino v zaprtih steklenicah, ako je navadno vino, trošarina za fina vina, to je 8 Din od litra.

Donos davka na poslovni promet. — Prvih devet mesecev leta 1923. je pobrala naša država na davku na poslovni promet 129.511.383 Din, kar znači napram proračunu za to dobo presežek po 55.082.415 Din. V oktobru 1923 se je pobralo 16.807.735 Din.

Dohodki državne trošarine in taks v mesecu novembru 1923. V mesecu novembru 1923. je pobrala država 64 milijonov 860.346 Din na državni trošarini in 76.015.878 Din na taksah, v mesecih julij do konca novembra pa 258.469.718 dinarjev na trošarini in 325.649.909 Din na taksah.

Promet.

Potniški promet med Madžarsko in našo državo. Dne 1. februarja 1924. stopi v veljavo tarif za direktno odpremljanje potnikov in prtljage med našo državo in Madžarsko.

Važna železniška pogajanja. — V Budimpešti se vrše pri ravnanstvu državnih železnic pogajanja med železniškimi upravami naše države, Čehoslovaške in Madžarske. Pri pogajanjih gre v prvi vrsti za olajšanje blagovnega prometa med navedenimi državami. Obravnava se tudi vprašanje obmejnega prometa in tranzitnega prometa preko Madžarske. Naši delegati si prizadevajo pospešiti tranzitni promet preko Madžarske in Avstrije, da se olajša izvoz in uvede brzovozní blagovni promet.

Prometne omejitve: 1. Prometna omejitve za progno Halbin—Bischofshofen—Schwarzach—St. Veit—Wörgl—Innsbruck—Landeck, razglašeno z našo brzojavko št. 3017 z dne 30. decembra 1923, se poostri ter se ustavi tudi prevzemanje ter odpreda žive in brzopokvarljive robe. 2. Prometna omejitve za postaje Wien Ostbahnhof, Wien Nordwestbahnhof in Wien Nordbahnhof, razglašene z našo brzojavko št. 2613 z dne 26. decembra 1923, se podaljša do vklj. 12. januarja 1924. Od navedene omejitve so izvzete pošiljke, naslovljene na I. H. Tauber-Großhandlungsgesellschaft für Konsumvereine, Unione Wien-Großhandlung, Ungarische Verkehrsbank Filiale, za postajo Wien Ostbahnhof za Getreideverkehrsanstalt za postajo Wien Nordbahnhof ter za Warenhandlungsgesellschaft, Bäckereigenossenschaft Mehlprodukten A. G. in Erwerbs- und Wirtschaftsgenossenschaft der Bäcker za postajo Wien Nordbahnhof. 3. Radi obustave plovbe po Donavi vsled leta se ukine prevzemanje blaga ter vsakovrstne robe za postaji Wien Praterkai in Wien Donauuferbahnhof in sicer samo one roba, ki je naslovljena na parobrodno društvo v svrhu nadaljne odpreme po Donavi. 4. Radi velikega leda na Donavi se ukine prevzemanje ter odpreda vsakovrstne robe v vozovnih nakladah za one pošiljke, ki so upuščene na postajo Budapest dunaparti teher pályaudvar ter so naslovljene na parobrodno društvo v svrhu nadaljne odpreme po Donavi. Medpotne pošiljke se zadržijo ter stavijo odpošiljateljem na razpolaganje. 5. Radi leda na Donavi se ukine prevzemanje ter odpreda vsakovrstne robe, upuščene preko trajekta Smederovo—Kov in Dunav. Medpotne pošiljke se iztečejo. 6. Radi velikega snega ukine se celokupni promet na progah Gradsko—Bitolj in Den. Hanzi—Ohrid.

Izvoz in uvoz.

Naš izvoz žita. Po uradnih podatkih se je od letine 1923. izvozilo tekom mesecev oktober in november l. 1923 nastopne množine: 8421 vagonov žita, 462 vagonov riž, 11725 vagonov koruze, 2350 vagonov ječmena in 1745 vagonov moke. Poleg teh množin so se izvozile tudi izdatne množine pridelkov iz leta 1922.

Iz naših organizacij.

Za »Trgovski ples«, ki se bo vršil v soboto dne 5. januarja 1924 ob pol 9. uri zvečer v veliki dvorani hotela Union, vlada vesplošno zanimanje in obeta biti v resnici ena najsijajnejših plesnih prireditev letošnje plesne sezije. Ker je vstop dovoljen le proti vabilu in so ista že razposlana, se naprošajo vsi oni, kateri bi bili pri obilnem razpečevanju vabil pomočoma prezri, kakor tudi oni prijatelji društva, ki bi se želeli plesa udeležiti, pa nimajo vabil, da to nemudoma prijavijo društveni pisarni Slov. trg. društva »Merkur« v Ljubljani, Gradšiče 17/1 (telefon št. 552).

Zveza trgovskih gremijev in zadrug opozarja na članek »Trošarina na žganje po novih predpisih«, ki se bo priobčil v prihodnji številki »Trgovskega lista« in ki je osobite važnosti za trgovce z žganjem in z opojnimi pijačami.

Razno.

Ukinjenje oddelka ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani. Z likvidacijo ljubljanske pokrajinske uprave se ima v smislu zakona ukiniti tudi oddelek ministrstva trgovine in industrije. Oddelek bo kot samostojen urad prenehal obstojati ter preide kot sekcija pod kompetenco velikih županov. Del uradništva te sekcije se dodeli novi sekciji, drugi del pa se dodeli drugim oddelkom. Likvidacija se ima izvršiti do konca meseca marca. Kakor doznavamo, bosta dosedanja načelnik oddelka g. dvorni svetnik dr. R. Marn, kakor tudi njegov namestnik g. sekcijski svetnik dr. Ratej poklicana v ministarstvo za trgovino in industrijo. O predmetu bomo še natančneje poročali.

Ministrski predsednik Cankov o bolgarski politiki. Ob zaključku načelne debate o prestolnem govoru je podal predsednik vlade g. Cankov obširno poročilo o bodoči vladni politiki. Ko je govoril o zunanji politiki Bolgarske, je večkrat med drugim: Bolgarska je edina

država, ki izpolnjuje prevzete obveznosti, zahteva, da se ji priznavajo tudi njene pravice. Zahtevamo, da se nam popolnoma prizna pravica do izhoda na Egejsko morje in da se da možnost svobodnega življenja našim sorojakom, ki so pod tujo vlado. Mi za to nimamo pogodbe, a imamo sklenjen mednarodni pakt, ki predvideva zahteve manjšin. Izhod na Egejsko morje mora biti teritorialno zagotovljen. Odnosaji z Romunijo so dobri in prijateljski in mi smo na tem, da te prijateljske odnosaje, ki so zasnovani na nedavni preteklosti, bolj učvrstimo. Tudi naši odnosaji z Grško so dobri. Mi ji čestitamo na vpostavitvi republikanskega režima in se bomo veselili, ako bo to pripomoglo k njenemu nadaljnemu razvoju. S Srbijo, z našim najbližjim sosedom, smo v dobrih odnosajih, a na žalost se nam ne povračuje v enaki meri. Mislim, da so sbrski državniki razumeli zahtevo iz preteklosti, ki govori za to, da se odnosaji med dvema sosednima deželama ne poslabšajo. Makedonija je jabolko razdora. Ona ima pravico, da zahteva svobodo in pravičnost. Ako se Makedoniji da ta pravičnost, potem bo ona združila obe deželi. Mi bomo zahtevali svoje in pravimo to, da bi se čulo v Beogradu. Bolgarska mora biti spoštovana z dostojanstvom. Mi nismo bojeviti. Vsakdo mora priznati, da je bolgarski narod element miru in usvarjanja. Cankov je za tem govoril o okupacijskih stroških in o plačilu 300 milijonov, kar je predvideno v zadnji konvenciji med Bolgarsko in Jugoslavijo. Nazadnje je naglašal potrebo, da ima Bolgarska čim močnejšo vojsko in apeliral na vse zainteresirane vlade, do odobre Bolgarski vzpostavitve lake vojske.

Pravoslavni prazniki v Beogradu. Radi pravoslavni praznikov ne poslujejo oziroma poslujejo v zelo omejenem obsegu državni uradi v Beogradu na sledeče dni: 5., 6., 7., 8. in 9. januarja (Božič), potem 12., 13. in 14. januarja (Novo leto) — končno 18. popoldne, 19., 20. in 21. januarja predpoldne (Bogojavljenje in Sveti Jovan). Kakor je iz tega razvidno, bi bilo onim, ki imajo posle pri naših centralah v Beogradu skoro svetovati, da tekom meseca januarja v Beograd sploh ne potujejo!

Ing. Al. Hrovat & Ing. Alb. Černe sporočata, da sta s 1. januarjem t. l. ločila pisarni in podjetje in poslujeta od tega dne ločeno vsak zase. Pisarna Ing. Alojz Hrovat se nahaja še dalje na Krekovem trgu št. 10. I. nadstropje, kjer ostane do nadaljnjega tudi pisarna Ing. Alb. Černe.

»Ekonom«, osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani je napravila v l. 1922. nastopni blagovni promet (v kvintalih): 2055 cementa, 198 (parov) čevljev, 1887 moke, 17 mesnih izdelkov, 820 soli, 4 petroleja, 198 karbida, 2090 špecerijskega blaga, 1096 modre galice, 744 pšenice, 545 ovsa, 5704 koruze, 71 sena, 748 slame in 1728 otrobov.

Kolki za 1000 Din se vsled pojave izdatne množine falzifikatov izza dne 25. decembra 1923 ne smejo več porabljati. Njihova zamena je dopustna v roku 90 Din izza dne 25. decembra 1923.

Gospodarska zveza v Ljubljani. Iz združne statistike za leto 1922 so zanimivi podatki o prometu gospodarske zveze v Ljubljani z najvažnejšimi gospodarskimi in življenjskimi potrebščinami. Gospodarska zveza je prodala v l. 1923 v kvintalih: 4990 pšenice, 513 ječmena, 2006 ovsa, 4621 sena, 4000 slame, 2900 otrobov, 3030 krompirja, 427 zelja, 788 fižola, 18024 moke, 273 mila, 563 jesiho-ve kisline, 160 suhega mesa, 3214 soli, 207 sode, 1700 petroleja, 1364 bencina, 2 karbida, 2000 špecerijskega blaga, 27 tisoč 937 cementa, 140.000 opeke, 1000 železnine, 38.000 tkanin, 373 kalije soli, 722 tomazeve žindre, 4002 superfosfata, 340 kostne moke, 196 apnenega dušika, 629 modre galice, 530 žvepla in 155 rafije.

Deseturni delavnik v Kruppovih tovarnah. Agencija Havas poroča iz Düsseldorfa: Deseturni delavnik bo vpeljan tudi v Kruppove tovarne. Delavska zveza se seveda s tem ne strinja in je sklenila začeti z bojem za osemurni delavnik in je sklicala za danes veliko protestno zborovanje. Z delom pa bodo morali kljub temu pričeti, ker so organizacijske blagajne prazne in ni upanja na tujo podporo.

Prvo delavsko konzumno društvo v Ljubljani je imelo v l. 1923 nastopni blagovni promet (v kvintalih): 90 ječmena, 160 ovsa, 1150 koruze, 500 otrobov, 36 krompirja, 50 fižola, 260 železnine, 15 premoga, 25 modre galice, 7919 moke, 100 mila, 310 mesnih izdelkov, 1000 soli, 150 sode, 20 karbida, 2892 špecerijskega blaga, 400 (zabojev) vžigalic, in 1719 raznega blaga.

ITO ZOBNA PASTA sigurno odstranjuje zeleni rob na zobeh.

Književnost.

Zakon o državnem računovodstvu. — Državna štamparija v Beogradu je izdala kompletno izdajo »Zakona o državnem računovodstvu«. Priključen je pravilnik za izvršenje odredaba iz odeljka »Be. Ugovori i nabavke Zakona o državnem računovodstvu. K tej knjigi se dodajo v dodatku detaljne spremembe, objavljene po izdaji knjige. Knjiga je priporočljiva za trgovce in industrijalce, cena ji je s poštnino Din 27.—

Po dvanaestih letih. Ljudska igra v štirih dejanjih. Po Schrottenbachu priredil Fran Koblan. Ljudski oder 5. zvezek. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1923. Cena Din 22.—

Voščeni papir

za vse razmnoževalne aparate.

THE REX CO., LJUBLJANA.

Tržna poročila.

Kolonijalni trg. Sladkor se je v naši državi ponovno podražil. Tovarne so dvignile ceno za pol dinarja z ozirom na ceno v inozemstvu, ki se v zadnjem času dvigajo. Na evropskih tržnih cenah je cena sladkorja čvrsta, ker se je ugotovilo, da se kampanja ni dovršila s pričakovanim uspehom. V Ameriki so se cene nekaj znižale, ker se obeta na Kubi ugodna letina. Skoro vse tovarne na Kubi so pričele preje z delom, da izrabijo položaj. To znači, da računajo tovarne na izdatnejši pridelek in na poznejše znižanje cen ter vsled tega hitijo, da spravijo svoje izdelke čimpreje na trg. — Cena kavi je ostala neizpremenjena. Tendenca je čvrsta. Povsod se kaže pomanjkanje boljšega blaga.

Tržišče s kolonijalnim in špecerijskim blagom. Teden pred Božičem, ki je navadno najboljši v celem letu, posebno v mestih, se je letos izneveril. Promet v decembru je bil še precej zadovoljiv, a vsled denarne krize velik del zelo oprezno kupuje, ter se nihče noče preveč založiti, da ne zaide v kritičen položaj. Sladkorne tovarne so zvišale cene zopet za 25 para. Druga roka, ki ima še cenejše blago v zalogi, ni sledila temu z namenom, da kupec ne dobijo utisa, da grosisti izkoriščajo situacijo vsled večje porabe pred prazniki. Kava je čvrsta. V prošlem tednu so se cene povišale. Navadno se po dovozu nove letine cene znižajo, a sedaj se iz tega razloga ne more pričakovati znižanja cen. Cene italijanskemu rižu so ostale stalne s tendenco navzgor, dočim so se cene olju znatno uvrstile. Cene na debelo loco Zagreb: Kockasti sladkor 21.25 Din, v malih gradah 20.50, v velikih gradah 20, kristalni češki 19.25, kandis 26. Kava Rio običajna 33; Rio dobra 35.50; ekstra brez primesi 37.50; špecijal 38; Mocca v vrečah po 20 kg 58; pražena 42.50. Riž Splendor 9.35; Japan glace I. 9; II. 8.25; burma 7.90; Mast ameriška v sodih od 50 kg neto 34.50. Olje najfineje (železni sodi po 180 kg) 27. Ocotova kislina v balonih od 30 kg 44. Milo 19; Čokolada »Manner« 823 po 72. Paprika I. 46. Makaroni I. 11; sveče 14.50.

Cene masi in slanini na zagrebškem trgu so bile sledeče: Zajamčeno žista prešičja domača mast na debelo, postavljena skladišče Zagreb v sodčkih po 210 kg 38 Din kg, po 50 kg 38.50 Din plus 2% embalaže. — Soljena debela slanina 39 dinarjev.

Žitni trg v letu 1923. Leto 1923 bilo je, kar se tiče pridelka žita, precej povoljno. Računa se, da se bo zamoglo od presežka izvoziti 120.000 vagonov žita in sicer v prvi vrsti koruzo in pšenico. Dočim je bila lanska letina nepovoljna, je letošnja osobito glede koruze po kvaliteti in kvantiteti odlično uspela.

Cene so se v glavnem kretale po notranju dinarja v Curihu ter so bile odvisne od valutne špekulacije, vendar niso vedno sledile padcu ali porastu dinarja ter so mnogi v takih momentih izrabili povoljno konjunkturo bodisi za nakup ali prodajo žita. Ko je stal naš dinar v Curihu najnižje pod 3 centimi, je bila cena pšenici okoli 450 do 500 dinarjev ter je bila vlada prisiljena, da dovoli uvoz brez carine na moko, ki je počela konkurirati naši v Bački in Banatu. Cene žitom so bile celo zimo čvrste in so se polagoma zniževale. To se osobito opaža v onem času, ko se je počel dinar utrjevati in se je njegovo padanje ustavilo. Optimistično pisanje našega tiska o povoljnih izgleh prošle žetve je na dinar najbolj vplivalo, ki se je polagoma počel učvrščati ter so cene jele popuščati. Mlini so izrabili konjunkturo ter so nakupovali pšenico po 300 Din in dunajski trg je povpraševal po naši moki, ker mu je isla ugajala. Cela mlinska industrija je bila v septembru in oktobru zaposlena večji del za dunajski in praški trg. V Primorju in Dalmaciji naša moka ni prišla vpošlev vsled prevelikih transportnih stroškov, posebno pa vsled neprilik pri prefovarjanju v Bakru in Bosanskem Brodu ter je bilo veliko ceneje izvoziti isto moko na Dunaj po Donavi. Dunajčani so torej imeli cenejši kruh, kot pa naši Dalmatinci in to po krivdi naših transportnih razmer. To jesen se je izvozilo okoli 20.000 do 30.000 vagonov žita. Da se ni izvozilo več, leži krivda na samih producentih, ki svojih zalog vsled upanja na višje cene niso hoteli prodajati. Istina je, da so zamogli spomladi dobiti za svojo pšenico 500 dinarjev, a sedaj dobivajo za isto samo 300 dinarjev, kar je skoro 50% manj. Istina je, da so mnogi izgubili, a kaj se hoče, svetovna konkurenca se ne ozira na posamezne države, nego kupuje tam, kjer je ceneje. Danes žitni trg na Dunaju istofako arbitrirajo z žitnimi cenami, kakor arbitrirajo tudi naše banke, na kateri borzi se najceneje kupijo dolarji in na kateri se najvišje prodajo. To se zlasti opaža po dohodu ruskega žita na svetovni trg, ki je ceno prilično znižalo. V Rusiji je, kakor razmeroma pri nas v primeri z drugimi industrijskimi predmeti, žito najceneje. Po svetovni stališki je najmanj 30% presežka na žitu, katere zaloga se vedno prelaga na poznejša leta in naši producenti morajo uvideti, da je doba dobrega zaslužka za njimi ter se bodo morali prilagoditi svetovnim razmeram. Za nas je osobite važnosti, da je v prošlem tednu dunajska tvrdka Strasse in König, ki ima zveze tudi pri nas v Banatu, sklenila dogovor s predstavnikoma sovjetske republike glede dobave ruskega žita za Avstrijo, Čehoslovaško in Bavarsko. Za nas je to dejstvo osobite važnosti in pomisleka vredno, da naše zaloge spomladi ne bodo prepolne in da ne bomo zgubili odjemalcev v gornjih državah.

Znižanje cen premoga v Nemčiji. Z drugim januarjem bodo cene premogu v nezasedeni Nemčiji znižane za 10 odstotkov.

Dvonaestopna, na novo urejena

hiša

na najbolj živahnem in prometnem trgu se pod ugodnimi pogoji p r o d a. Pripravna je za vsako banko ali trgovino (galanterijsko, modno, knjigotržec i. t. d.). — Povpraša se pri Alojsiju Senčar, veletrgovcu, Pruj.

Poslano.*

Z ozirom na neprestano kampanjo, ki jo vodi ljubljanski demokratični dnevnik »Jutro« proti Jadranski banki že od konca junija 1923, v katerem je bilo v tem listu objavljenih proti njej čez 110 člankov in notic, smatra nadzorstvo Jadranske banke a. d. Beograd za svojo dolžnost, da ne pušča širšega občinstva nadalje pot vhsom teh člankov ter ugotavlja sledeče:

»Jutro« je opetovano delalo odgovornega glavnega ravnatelja Jadranske banke g. Kamenaroviča, češ da je on kriv, da so delničarji »Jadran-

* Za vsebino tega dopisa odgovarja uredništvo le, kolikor določa zakon.

ske banke Trst« prišli ob delnice pri tem zavodu ter da je »Jadranska banka Beograd« angažirana pri tržaški banki (sedaj »Banca Adriatica Trieste«) z 18 milijoni italijanskih lir.

Na podlagi revizije bilanc »Jadranske banke Trst« za leta 1920, 1921 in 1922, izvedene od podpisane nadzorstva na licu mesta v Trstu in na podlagi primerjanja teh bilanc z bančnimi knjigami in spisi pa stoji dejstvo, da sta že leta 1920, in to večinoma radi nepriznanja po tedanjem vodstvu banke nepravilno provedene konverzije kron v italijanske lire, bila izgubljena vsa delniška glavnica in ves rezervni fond ter da je vrhu tega bilo nepokritih vlog za nad 16 milijonov italijanskih lir. V takem stanju je prevzel g. Kamenarović leta 1921 »Jadransko banko Trst« ob svojem vstopu v zavod. Po dvehletnih naporih se mu je posrečilo rešiti tržaški banki okroglo 22 milijonov lir s tem, da je dosegel od italijanske vlade, ki je slejkoprej brezpogojno zahtevala nacionalizacijo, izplačilo vsote od 13 milijonov lir v svrhu sanacije »Jadranske banke Trst« in vrhu tega odpust predpisane povračila zneska 9 milijonov lir za pred njegovim vstopom v »Jadransko banko« nezakonito izvršeno konverzijo.

S tem uspehom je bil preprečen konkurz »Jadranske banke Trst«, omogočeno je bilo, da so njeni delničarji meho brezvrednih starih delnic »Jadranske banke Trst« dobili zdrave delnice »Jadranske banke Beograd« v istem nominalnem iznosu in vložniki »Jadranske banke Trst« so bili obvarovani vsake škode.

Podpisano nadzorstvo je nadalje ugotovilo, da ni res, da je angažirana »Jadranska banka Beograd« pri zavodu »Banca Adriatica Trieste« z 18 milijoni italijanskih lir, ampak da stoji z isto v navadnih kontokorentnih vezah, iz katerih izhajajo razlike od kakih stotisoč lir včasih na breme ene, včasih na breme druge banke, kakor se pač medsebojni posli razvijajo. »Jadranska banka Beograd« je pa udeležena kot delničarka pri zavodu »Banca Adriatica Trieste« z zneskom 5 milijonov lir, t. j. z eno tretjino po sanaciji na novo emiranega akcijskega kapitala od 15 milijonov lir, ki je v celoti popolnoma vplačan.

Kar se hče od »Jutra« širjene vesti,

da je »Jadranska banka Beograd« izročila svojo podružnico na Dunaju Nemcem, ugotavlja podpisano nadzorstvo, da se je iz bivše podružnice »Jadranske banke na Dunaju« pred kratkim ustanovil tam samostalen zavod »Adriatische Bank Wien«, pri katerem ima »Jadranska banka Beograd« dve tretjini delnic, s čimer si je osigurala pri zavodu odločilen vpliv.

Kar se tiče »Jadranske banke Beograd« same, ugotavlja nadzorstvo, da je ista zaprosila »Narodno banko« naše Kraljevine, da izvede revizijo poslovanja in stanja banke ter je od »Narodne banke« v to svrhu delegirana komisija, kateri so se predložile vse knjige, dokumenti, zapisniki, depoti itd. po 20 dnevni temeljiti reviziji izjavila, da je poslovanje »Jadranske banke« v vzornem redu ter da je premoženje banke v njenih knjigah cenjeno tako previdno, da čista aktiva banke znatno presega glavnicu in izkazane rezerve. Vsled tako uspele revizije, ki izkazuje popolno solidnost »Jadranske banke«, je »Narodna banka« znatno povežala kredit, ki ga je uživala »Jadranska banka« pri njej do sedaj.

»Jutra« je razglasilo, da je »Jadranska banka Beograd« prodala večino delnic pivovarne »Union« v Ljubljani Nemcem, kar ni res. Res je le, da je banka bila udeležena pri omenjeni pivovarni z le 16% akcijskega kapitala te družbe ter da je ta svoj delež odstopila neki ljubljanski banki. Tudi ni res, da je vsled namišljene prodaje Nemcem vlada proglasila nad pivovarno sekvester. Res pa je, da je bil sekvester nad omenjeno pivovarno odrejen takoj po prevratu ter da ni bil do danes dvignjen.

»Jutra« trdi, da je »Jadranska banka Beograd« prodala odločujoče število delnic nekega velikega denarnega zavoda drugam (kam?) in s tem tudi pivovarno »Union« tujcem. Res je le, da je »Jadranska banka« prodala te delnice neki belgrajski banki z izrecnim dovoljenjem vlade.

»Jutra« je ponovno razširjalo neresnično vest, da je »Jadranska banka Beograd« prodala pivovarno v Sarajevu in železno industrijo »Zenica« v Bosni Nemcem. Nasprotno je pa res, da je »Jadranska banka« kupila iz proste roke na dunajski borzi, torej iz rok Nemcev, gotovo število delnic teh industrij ter da je pro-

dala svoje delnice pivovarne v Sarajevu, kjer je bila v manjšini, »Srpsko-amerikanski banki« v Beogradu. Kar pa se tiče železne industrije »Zenica«, ugotavlja nadzorstvo, da je »Jadranska banka Beograd« stvorila v Bosni železni koncern pod tehničnim vodstvom veletrgovine z železom »Greinitz d. d. Sarajevo«. V tem koncernu, ki je lastnik, oziroma glavni delničar železne industrije »Ferrum d. d. Sarajevo«, delniške družbe za industrijo železa »Zenica« v Zenici, železarne na Muti in »Jugoslovanske industrije motora« v Zagrebu, — ima »Jadranska banka« slejkoprej pretežno večino potom 55% večinskega jugoslovanskega sindikata, v katerem ima »Jadranska banka« zopet nad polovico vseh delnic. V tem večinskem sindikatu se nahaja zraven »Jadranske banke« in zasebnikov jugoslovanske narodnosti tudi »Centralna srpska privredna banka« v Sarajevu.

Tudi ni res, da prodaja »Jadranska banka«, kar trdi »Jutra«, tudi že »Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani« tujcem ter da jih sploh komursibodi prodaja. Istotako ni res, da bi bila »Jadranska banka« prodala svojo udeležbo na »Stavbeni družbi d. d. v Ljubljani«, res pa je, da ima banka v svojih rokah slejkoprej večino vseh delnic te družbe.

Istotako izmišljena je trditev »Jutra« o ponesrečenih spekulacijah pri opekarni »Udeoničke zadruga« v Beogradu, kjer je udeležena »Jadranska banka« in kjer naj bi bile nastale izgube čez 10 milijonov dinarjev. Resnica je, da »Udeonička zadruga« nima nikakih izgub in da je z imenovano vsoto zgradila največjo opekarno v Beogradu.

Proti ponovni trditvi »Jutra«, da je »Jadranska banka« uslavila dela na svoji novi palači v Beogradu, ugotavlja nadzorstvo, da so zunanja dela te palače dovršena, da so notranja dela v normalnem teku, da je tudi vse potrebno za dovršitev palače že davno kupljeno in plačano ter da se intenzivno in neprestano dela na tem, da se zgradba dovrši do julija tega leta. »Jutra« je lansiralo vest, da je »Jadranska banka« imobilizirala v zgradbe 93 milijonov dinarjev, torej več, nego znaša akcijski kapital banke. Proti temu se ugotavlja, da so izkazane vse zgradbe »Jadranske banke« v knjigah z okroglo 56 milijoni dinarjev ter da je radi teh investicij akcijski kapital banke popolnoma neprizadet, ker vse bančne rezerve znašajo mnogo več, nego omenjeno vsoto. V ostalem pa je »Jadranska banka« bila od ministrstva za socialno politiko primorana graditi pod pretnjo, da se ji sicer odvzamejo njeni poslovni prostori, kar se je deloma tudi zgodilo. Nadzorstvo ugotavlja tudi, da ni nikakega govora o kakih intabulacijah na zgradbe »Jadranske banke«.

Nadalje ugotavlja nadzorstvo proti dotični trditvi »Jutra«, da ni res, da dolguje en sam delničar »Jadranske banke« za 80.000 njenih delnic kredit od 12 milijonov dinarjev ter ugotavlja, da je akcijski kapital »Jadranske banke Beograd« popolnoma uplačan.

Nadzorstvo ugotavlja, da je, kakor druge, izmišljena tudi trditev »Jutra«, da je poslovanje banke predmet oblastvenih preiskav ter da so se vršile pri centrali in podružnicah revizije raznih komisij, ki so dale skrajno neugodne rezultate. Od »Jadranske banke« zaprosena in od strani »Narodne banke« z gorji omenjenim uspehom izvršena revizija govori v tem oziru jasn govori ter daje upravi in ravnateljstvu »Jadranske banke« zadoščenje za vse neutemeljene napade.

Nadzorstvo »Jadranske banke Beograd« si šteje v dolžnost ugotoviti, da so napadi »Jutra« na poslovanje poedinih funkcionarjev »Jadranske banke« popolnoma neosnovani in da je zlasti glavni ravnatelj g. Kamenarović tako pri uspehi mu sanaciji »Jadranske banke Trst«, kakor tudi pri ustanovitvi »Adriatische Bank Wien« in pri vodstvu poslovanja »Jadranske banke Beograd« postal v vsakem oziru korektno in v sporazumu z upravo, imajoč v vidu edinole interese teh zavodov.

V Ljubljani, dne 1. januarja 1924.

Po naročilu in v imenu nadzorstva **Jadranske banke a. d. Beograd.**

Predsednik nadzorstva:

dr. Gustav Gregorin m. p.

Rusi
Slaniki oviti
Prekajene ribe
(Bücklinge)
Ostseeheringe
Kumarce
Ia najmske v soli
in kislu
Paradižni sok
Ia domač, čist, v
dozah

„Konserva“

Prva jugoslovanska industrija
za konzerve rib, sočivja in
sadja, družba z o. z.

Maribor
Zahtevajte cenik!

J. Lavrič & Cie.
trgovska družba z o. z.
vsi trgovski posli z inozemstvom

Ljubljana
Gospodarska ulica 7 in
Strasbourg
Rue St. Etienne 3.

Priporočamo:
JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.
Najboljši šivalni stroji v vseh opremah Oritzner, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istofam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme. Na veliko in malo!

Najboljše
Pfaff šivalne stroje
Vozna kolesa Puch
kupite najboljše pri tvrdki
IGN. VOK, Ljubljana in Novomesto

Pristopajte kot član k
društvu
TRGOVSKA AKADEMIJA!

Trgovci
Industriji
oglašajte v „**Trgovskem listu**“!

Ivan Jelačin
Ljubljana

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe
Zaloga sveže
pražene kave
mlelih dišav in
rudninske vode

Težna in solidna posrožnja!
Zahtevajte cenik!

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor, Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Dunajska c. 4 (v lastni stavbi).

KAPITAL in REZERVE Din 17,500,000.—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Braojavi: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPOZITURE

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica
v Kolodvorski ulici)